

Zondag 4 januari 2026

Het begin van het einde vangt aan

Hier vangt het begin van het einde aan. Het einde van een lange reeks besprekingen van de kronieken van Rolduc die in het begin van de jaren twintig van de twintigste eeuw in jaarboeken aanvingen te verschijnen op initiatief van een tweetal leraren. Er zijn maar weinig mensen die, hoewel ze maar maximaal zes of acht jaar op of in Rolduc rondrenden, te beginnen in een kort broekje en te vertrekken in plusfour, spijkerbroek of een strakke steile broek van goedkoop katoen, alle 47 jaarboeken in papieren vorm op hun boekenplanken hebben staan, hoewel de complete collectie op sommige reünies te koop was. Maar dankzij Lei Crombach kwamen rond de eeuwwisseling alle jaarboeken beschikbaar op een simpel schijfje.

Geen ijstijden

De aanschaf van dat schijfje rond het jaar 2000 bracht mij ertoe na eindeloos digitaal bladeren en lezen een goed lopend verhaal te gaan schrijven over de laatste ongeveer tachtig jaar van een achthonderdjarige historie van Nederlands fraaiste abdij als plek van vroomheid, gebed, maar ook van monastiek geruzie, machtsdenken, pastorale zorg en ook verwatering, verwaarlozing en verwoesting door langstreckende Hollandse soldaten

onder bevel van de Oranjes, verval van zeden enz. Mijn invalshoek was aanvankelijk de “ijstijden van Rolduc”, gebaseerd op de gedachte dat aan de hand van de ijsgang op de vijf schaatsvijvers iets over de opwarming van de aarde gezegd en geschreven zou kunnen worden. Maar het was moeilijk om jaar voor jaar in die kronieken te kunnen lezen hoe streng de winters waren en hoe lang er op de vijvers ijs lag. Niet alle kroniekschrijvers waren behept met het Hollandse schaatsvirus en anderen lieten duidelijk blijken dat ze de dichtgevroren vijvers een bedreiging vonden voor de priesterroepingen van de puberleerlingen die zich vergaapten aan de vrolijke Kerkraadse meisjes/leeftijdsgenoten, die kwamen genieten van de ijspret in fraaie, soms niet al te warme uitmonstering. Ze kwamen zelfs aangefietst vanaf ‘der Sjeet’ en ‘Sjevéeemut’ (Schaesberg en Chèvremont) om met de ‘jungschere va Rollduuk’ uren over het ijs te zwieren. Wat een tijd, toch, verzucht ik hier nog maar eens...

Vogelvlucht met heimwee

Ik heb me daarom beperkt tot een zo leesbaar mogelijke vogelvlucht over de laatste tachtig Rolducse jaren, gekruid met een beetje heimwee met vragen over de levensvatbaarheid en over het succes van een zo geïsoleerde opvoeding en of je op zo’n manier tot een normale mensenman kunt opgroeien, zelfs met alle afleiding, zoals films, toneelstukken, concerten, opera’s, boeken, lezingen en discussies. En toch ook met

verwaarlozing van de aandacht voor de **normale** biologische ontwikkeling tot een mannelijke mens...

De eerste kroniek verscheen uiteraard in het allereerste jaarboek en wel dat van het schooljaar 1920-1921. Een van de twee leraren was Leo Linssen, geboortig van Grubbenvorst (1888-1975) leraar Nederlands M.O. (en later een Limburgse pastoor in Heughem en Maastricht en ook nog directeur van de RK HBS aldaar). En de andere leraar was prof. dr. Ferd. Sassen uit Nijmegen, leraar filosofie en Grieks op Rolduc (1894-1971) en later hoogleraar te Leiden en benoemd tot hoge ambtenaar in Den Haag.

Dramatisch

In het voorlaatste jaarboek, nummer 46 van die lange reeks worden twee achtereenvolgende schooljaren – 1965/1966 en 1966/1967 – samen opgenomen en besproken. Een afwijking van de traditie en een veeg voorteken voor Rolduc als plaats van middelbaar/voortgezet onderwijs voor jongens (en uiteindelijk ook meisjes) in de leeftijd van 12 tot ongeveer 17 jaar. Het eerstgenoemde schooljaar 1965-1966 is mijn laatste Rolducse jaar, want in de zomer van 1966 doe ik mijn eindexamen gymnasium alfa. Het werd voor mij persoonlijk een redelijk dramatisch jaar. Dat zal ik later in deze tekst toelichten.

In het allerlaatste jaarboek, nummer 47, worden ook weer twee schooljaren opgenomen, namelijk 1968 en 1969. De jaarboeken hebben de 'raoring sixties' dus niet overleefd. Wel waren er korte aanvullingen in de programmaboekjes van de vele reünie-feesten nadien.

Kronikeur J.L. (Jan Lenders, leraar Frans) (bijgenaamd De Munck) is in zijn eerste bijdrage aan de kroniek '64/'65 nog vol optimisme. Hij vermeldt dat aan het begin van het schooljaar nog 250 interne studenten de poorten binnenkomen en ziet dat het aantal externen tot 50 gegroeid is. Het gaat om een slinkend aantal getrouwen constateert hij maar noemt de toewijding van zoveel volwassenen (bedoeld zijn natuurlijk leraren, surveillanten, prefecten en personeel en de zusters natuurlijk) nog "een alleszins verantwoorde zaak."

Hoe anders is de toon van Lei Wijnen, leraar Nederlands, (bijgenaamd De Boer) een jaar later aan het begin van schooljaar 1965/1966, mijn laatste. Hij vangt zijn relaas over een nieuw schooljaar aan met een tergend lange opsomming van wat er allemaal niet meer is op Rolduc. Klein Rolduc, de opvang van de allerjongsten op een speciale plek in het enorme complex, het congé, zomaar in de lesweken op een verrassende plek een hele halve dag vrijaf van school voor iedereen om te wandelen of te doen wat je wilt, meestal met een onduidelijke reden. Het vertrek van jonge leraren voor aanvullende studie aan een Nederlandse universiteit, natuurlijk meestal de KUN, de

Katholieke Universiteit Nijmegen. De viering van het filosofenfeest Sint Katrien op Rolduc met een mooi toneelstuk in de grote aula is ook geschrapd. Dit jaar voor het laatst. Daahaag, geen tot ziens. En het allerschrijnendste feit: vanaf september 1965 nog maar 183 gymnasiasten op Rolduc. Erg is ook dat de bedreigende factoren nu eens niet minder worden. De Kerkraadse Domaniale Mijn, die nog steeds onder Rolduc wroet mag nog enige jaren doorgaan. En het priesterprobleem in het bisdom Limburg houdt ook aan ondanks alle plannen, vergaderingen, voorstellen. Het lijken wel een beetje de jammerklachten van de profeet Jeremias, die leefde van 620 tot 580 v. Christus. Hij maakte de inval van het Babylonische leger van Nabucodonosor II of Nebukadnezar II mee in het beloofde land en zag hoe de bovenlaag van het Joodse volk in ballingschap werd afgevoerd naar het oosten. En hoe genoemde Nabucco met zijn enorme leger Jeruzalem verwoestte en de tempel van Salomon nagenoeg met de grond gelijk maakte: het historische trauma bij uitstek van de bewoners van het beloofde land. Babylon was in die tijd de plek op aarde waar de basis van onze huidige cultuur en beschaving werd gelegd. Kennelijk ging dat ook gepaard met een hoop agressiviteit en militair machtsvertoon. Wie zich ernstige zorgen maakt over de oorlogen van vandaag de dag in het Midden-Oosten met de moderne staat Iran als middelpunt kan zich troosten met de gedachte dat het drieduizend jaar

geleden niet anders was, al ging het toen ietsje anders, vooral langzamer dan nu: in die oude tijd geen drones en raketten, maar legerscharen te voet of met strijdswagens. De jammerklachten van Jeremias zijn in onze bijbel terecht gekomen en wel in het oude testament. Ik heb de eerste van vele jammerklachten er eens op nageslagen in verschillende vertalingen en uit diverse bronnen. Natuurlijk is het lot van een prachtige abdij, die verloren gaat voor het onderwijs en kan instorten door mijngangen in de buurt van een breuklijn in de aardkorst (Feldbiss) niet te vergelijken met het lot van Jeruzalem in 586v. Chr. maar toch is de belangrijkste kwelling bij ellende het feit dat mensen ergens wegblijven en de boel de boel laten.

“Hoe zit die stad zoo eenzaam, die vol volks was! Zij is als als eene weduwe geworden, zij die groot was onder de Heidenen. de beheerscheres der volken; eene vorstin onder de landschappen is cijnsbaar geworden. Zij weent steeds des nachts, en hare tranen loopen over hare kinnebakken; zij heeft geenen trooster onder al haare liefhebbers; al haare vrienden hebben trouwelooslijk met haar gehandeld, zij zijn haar tot vijanden geworden.” Bron: *(Bijbelvertaling uit 1618/1619 in opdracht van de Staten-Generaal en vastgesteld door de Synode Nationaal in Dordrecht).*

Of ook: “Ach, hoe eenzaam zit zij neer. De eens zo volkrijke stad;

Hoe blijft zij als weduwe achter. De Machtige onder de onder de volken; Hoe moet de vorstin der landouwen Slavendienst doen! De hele nacht weent zij en snikt zij, en stromen de tranen over haar wangen. Niemand troost haar van al haar minnaars; Al haar vrienden werden haar ontrouw, en zijn nu haar vijand.

(uit de Petrus Canisiusvertaling 1965, met goedkeuring van de hoogwaardige bisschoppen van Nederland.

“Hoe zit zij eenzaam, de stad, rijk aan bewoners; als eene weduwe is geworden de beheerscheres der volken; de vorstin der gewesten is gebracht onder cijns. Weenende weent zij in den nacht en hare tranen zijn op hare wangen; niemand is er die haar troost, onder al hare minnaars; al hare vrienden versmaden haar en zijn haar geworden tot vijanden.” *Uit de zogeheten Nijmeegse Professorenbijbel, verschenen in 1933 in Den Bosch bij Teulings’ Uitgevers-Mij ’s Hertogenbosch*

“Wie liegt die Stadt so verlassen, die voll Volks war. Sie ist wie eine Witwe, die Fürstin unter den Völkern, und die eine Königin in den Ländern war, muss nun dienen. Sie weint des Nachts, dass ihr die Tränen über die Backen laufen. Es ist niemand unter allen ihren Liebhabern, der sie tröstet. Alle ihre Freunde sind ihr untreu und ihre Feinde geworden.”

Uit: Die Bibel nach der Übersetzung Martin Luthers, uitgegeven door de Deutsche Bibelgesellschaft in 1984.

Deze aanhef van jammerklachten van Jeremias heb ik niet gevonden in de veelgeroemde Naardense Bijbel. In deze vertaling wordt vreselijk veel gejammerd, maar vooral ook gedreigd met nog meer straffen en onheil, omdat het volk Israëls zijn God heeft verlaten, De agressie uit het Oosten wordt als een verdiende straf gezien.

Misschien zijn er mensen die op die bijbelse manier tegen het verloren gaan van Rolduc als plek van onderwijs aan opgroeiende jeugd aankijken. Er is in de jaren naar de sluiting toe zoveel besproken en gezocht naar nieuwe toekomstbestendige bestemmingen, zoals “Het vierde Rolduc” laat zien. Dat is een boek dat de laatste jaren en de ondergang van Rolduc als school meeslepend beschrijft. Verschenen in juli 1983. In heel Nederland zijn er nauwelijks nog kostscholen, in België wel. Waarom dat zo is? Ik weet het niet Op dit moment kan ik geen conclusie trekken. Daarom ga ik nog even verder met de laatste kronieken te volgen.

Het gegraaf van de Domaniale; het wegblijven van nieuwe leerlingen. Het enorme priestertekort in het bisdom Limburg. Dat zijn heel grote problemen en daar staan maar

hele kleine lichtpuntjes tegenover: onder hondengeblaf en applaus blazen de hoornblazers van het jachtblazerskorps van de Kerkraadse jagersvereniging op het voorplein van Rolduc en op het Sint Hubertusfeest hun weemoedige signalen en wonen ook een Mis bij, waarna ze weggalopperen om op de Rolducse vijver-eenden te gaan schieten. En er staat ook nog een leuk stukje over die jagers in het Limburgs Dagblad.

Maar klein-Rolduc is weg; opgeheven. En plannen om het hele internaat te gaan indelen in leeftijdsgroepen kunnen ook niet van de grond komen door gebrek aan personeel en ruimte. Wel wint Rolduc met steun van de lijnentrekkers van het kadaster een grensgeschil met de burenen, de dames Deuts en hun boerderij. Het gaat maar om een paar smalle stroken grond en daarom laat Rolduc het maar zitten, trekt niet uit met palen en prikkeldraad, zoals Poetin nu en Nabucco toen.

Leegloop

En toch is er actie op Rolduc: er komen fietsenstallingen voor de leerlingen van buiten, de externen in het jargon van die dagen. En er komen ook garages voor de auto's van de "heren", dat zijn de inwonende priesterleraren natuurlijk nog steeds. En de kapel van de onmisbare zusters wordt geheel opgeknapt.

De leegloop van leerlingen in dit jaar baart kronikeur het meeste zorgen. Denk aan het Bijbelse beeld van een wenende weduwe in een ontvolkte stad. Zij is cijnsbaar geworden, dat wil zeggen, dat het salaris van haar misschien overleden of weggelopen echtgenoot is weggefallen en dat zij haar eigen kostje moet gaan verdienen en daar ook belasting (cijns) over moet gaan betalen. Als er geen of onvoldoende leerlingen meer opdagen, dan is de school doelloos en zonder middelen zoals een stokoude (achthonderd jaar) weduwe.

Frans Penders, vanaf 1953 onderprefect en prefect van Klein Rolduc is al in juli 1965 vertrokken als bouwpastoor in Simpelveld en wordt in april 1966 pastoor in Banholt. Daarmee verdween een buitengemeen belangrijk mens voor Rolduc, de hoeder van alle nieuw aangekomenen. Vanaf 1972 is Penders pastoor in Wylre (Wielree). Hij bezocht nagenoeg alle Rolduc-reünies. Als oudste priester van het bisdom Roermond komt deze bescheiden en beminnelijke man op 27 januari 2021 te overlijden op 101-jarige leeftijd na bijna 75 jaar van wijding.

Het is niet al kommer en kwel aan het begin van mijn laatste Rolducse jaar '65/'66. Kronikeur Leo de Boer Wijnen juicht eerst de verschijning van het laatste jaarboek voor èèn schooljaar 1964/1965 toe: nieuw lettertype, beter bewerkte foto's, prachtige omslag, milde humor in de kroniek van Jan Lenders en de historische artikelen vormen een smakelijke schotel voor niet-historici: het kan niet op,

dus. Maar dan zijn eigen kroniek: veel ellende en zorgen, waarvan het beschieten van de eenden door Kerkraadse jagers, voorafgegaan door weemoedig hoorngeschal en hondengeblaf, nog het minste is. Dan verwijst Wijnen de Boer ook naar grimmige debatten over kerk, liturgie, celibaat dwz de verplichte ongetrouwde staat van gewijde priesters, leergezag en concilie, ook op Rolduc. Debatten in het voorbijgaan, in de pauze tussen de lessen in de eindeloze gangen. Een groot deel van docenten en oudere studenten van Rolduc zoeken hun toevlucht in humor in die moeilijke tijden. Ze bezoeken in een Kerkraadse theaterzaal de voorstelling “De Lachende Kerk van Fons Janssen” en dat is een heerlijk succes. Ik kan mij herinneren dat ik de hele voorstelling van Fons heb zitten brullen van het lachen, zo intens dat mijn hart en mij ademhaling pijn deden. Dankzij de hulp van Google heb ik een groot deel van het cabaret van Fons Janssen nog kunnen beluisteren in een opname. De tekst van Janssen draait vooral om woordspelingen. Om een voorbeeld te geven: als er gezongen moet worden tijdens de mis dan kondigt de celebrant het gezang aan als volgt: “We gaan nu zingen: Knielt neer op bladzijde zestien.” De RK kerk, in al zijn ouderwetse gestrengheid, wordt mild bespot en hoe streng de regelingen en verboden toen waren kun je beluisteren aan het volume van het gelach.

Eind november spelen de filosofen voor de allerlaatste keer een groot toneelstuk voor heel Rolduc in de aula. Het

Tot hier gekomen

Franse stuk 'Marie-October. Het wordt een partizanenstuk genoemd in de tekst. Ik heb geen herinnering aan dit toneelstuk. "De tradities zijn uitgehold; men begrijpt het waarom niet meer," noteert een steeds somber wordende kronikeur. De volgende 'Jobstijding' komt van buiten. Zo schokkend dat de kroniek hier een middeleeuwse datering hanteert: 17 december, op de dag van het eerste O in de vespers. Dat zit zo: ook in de week voor Kerstmis van 17 tot 23 december zingen monniken over de hele wereld in hun kloosters elke dag op vaste tijdstippen hun getijdengebeden, bestaande uit psalmen die worden omringd met antifonen, een soort beurtzangen die de psalmen muzikaal omlijsten. Voor de eerste Vesperpsalm zingt men in die dagen, zo tegen zes uur telkens een antifoon die qua tekst steeds met de uitroep 'O' begint. Voor 17 december is dat "O, Sapientia", O, wijsheid. Wreldheren, zoals de priesterleraren van Rolduc zingen niet; zij lopen in het bosquet of op de lange gangen te brevieren. Dat wil zeggen: zij lezen de teksten van de monnikpsalmen elke dag zwijgend in hun brevier alias gebedenboek.

De Jobstijding, gedateerd dus met de eerste O in de vespers, bestaat uit een regeringsnota, waarin de sluiting van nagenoeg alle Limburgse kolenmijnen wordt

aangekondigd. De kroniek vermeldt dat er bij de kolenwinning in Zuid-Limburg 49.000 mensen betrokken zijn, waaronder (onder wie, toch zeker!) 43.000 **inheemsen. Het staat er echt: inheemsen.** Alsof deze toch doorgestudeerde leraar Nederlands het heeft over de binnenlanden van Centraal Afrika, waar pygmeeën inheems zijn. Ongelofelijk!

Hij had beter kunnen schrijven dat veel mensen die nu nog bovengronds of ondergronds werken werkloos zullen worden. Maar allah, Er zijn geen mensen betrokken bij de mijnsluiting. Nee, ze komen gewoon op straat te staan en hun pensioenrechten komen te vervallen, mijnheer Wijnen. Oh wat haat ik dat vreselijk neuzelende overheidsproza, dat altijd probeert met formules en verhullend gewauwel mensen te bedriegen en te beliegen. En laat nou net de Kerkraadse Domaniale Mijn net een van de enkele mijnen zijn die de dans ontspringen en nog jaren mogen doorwroeten recht onder Rolduc. Goddank: het betoncorset rond de achthonderd jaar oude kerk is klaar, maar over al elders in het complex nemen de scheuren en scheurtjes toe. De kroniek zegt het op aandoenlijke wijze in kromme taal: “Telkens nieuwe scheuren op diverse plaatsen.”

De verslaglegging in de kroniek over het tweede trimester van het schooljaar 1965/1966 begint met een beschrijving van de pessimistische stemming over het voortbestaan van Rolduc gezien de enorme daling in het aantal

leerlingen, de mijnschade die het gebouwencomplex voor een deel onbruikbaar zal maken en grote onzekerheid over de vraag hoe een opleiding van priesterstudenten er eigenlijk uit zal moeten zien wil ze kunnen voortbestaan. Het lijkt erop dat in een overleg- en vergaderclub van leraren die Rodaphil wordt genoemd allerwege de mening postvat dat de beslissing van Bisschop Giel Lemmens in 1943 om Rolduc tot een exclusief kleinseminarie voor het bisdom om te bouwen niet meer jonge priesters heeft opgeleverd naar de mening van Rodaphil, maar juist veel minder. Men richt zich in eerste instantie niet op het behoud van Rolduc als exclusief kleinseminarie, maar op de Limburgse priesteropleiding in het algemeen. Zo adviseert Rodaphil om de toelatingseisen voor het Filosoficum aan te passen. Alle diploma's van het VHMO (Vorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs, zoals gymnasium, hbs, lyceum, kweekschool enz.) geven toegang tot het Filosoficum. Er komen niet meteen reacties uit Roermond, maar mgr. Beel, hulpbisschop, richt wel de Commissie Priesteropleiding Bisdom Roermond op. Die commissie krijgt de opdracht om genoemde VHMO-scholen op verschillende manieren te wijzen op de priesteropleiding van het bisdom. De kronikeur wijst er vervolgens fijntjes op dat dit plan al veel eerder onder de leraren besproken werd en dat er zelfs over dit onderwerp een adres aan de bisschop werd gestuurd. Daarbij wordt vermeld dat enkele leerlingen,

intern op Rolduc, lessen op een nabije HBS en de Havo in Heerlen volgen. Een vreemde ontwikkeling naar mijn smaak, maar het wordt toch weer anders, voor mij persoonlijk tenminste.

“Keren wij terug tot het lichtere genre” schrijft kronieker Leo Wijnen letterlijk. En daarmee bedoelt hij het toetreden van de eerste vrouw tot het gesloten en exclusief mannelijk lerarenkorps van Rolduc. Voor al die oudere mannen valt deze verandering natuurlijk onder het “lichtere genre”. Goedkope spot kun je het ook noemen, Zeker, als je de aanleiding tot deze ”ontwikkeling beschouwt. Op 55-jarige leeftijd wordt namelijk de leraar Latijn Eugène Senden met een ernstige hartaanval in het ziekenhuis van Kerkrade op vrijdag 2 december 1965 opgenomen. Deze Gène of De Maraboe, zoals zijn bijnamen luidden is toevallig ook al jaren mijn biechtvader op Rolduc. Ik kan goed met hem overweg en ben aan hem gehecht, hoewel hij ook een driftige kant had. Zijn plotselinge ziekte grijpt mij aan. Begeleid door angsten om de zwakheid van mijn eigen hart zak ik binnen enkele maanden weg in een puberteitsdepressie, die mij het studeren in het jaar van mijn eindexamen praktisch onmogelijk maakt. Ik word moe, neerslachtig en bang voor mijn toekomst. Mijn ouders halen mij voor enkele maanden naar huis en het einde van het liedje is dat ik voorlopig geen boek meer opendoe, geen proefwerken meer maak en mij concentreer op de vraag hoe ik door deze rotperiode heen

kom. Het leven op Rolduc gaat natuurlijk door, maar dan zonder mij. Historisch het belangrijkste is een besluit van de bisschop in Roermond over hoe het nu verder moet met de Limburgse priesteropleiding. Op woensdag 16 maart komt bisschop mgr. Petrus Moors (1957-1970) met alle priesterleraren op Rolduc bij elkaar. Moors deelt de vergaderde lerarengroep zijn besluit mee: de priesteropleiding van Rolduc zal naar Weert worden verplaatst. Daar zal een nieuw internaat worden gebouwd voor seminaristen en niet-seminaristen. Rolduc zal nog vijf jaar als internaat bestaan voor seminaristen en niet-seminaristen. Rolduc zal verder blijven bestaan als open internaat. Op Rolduc rust een 'psychologische belasting', er zijn ook redenen van praktische aard en daarom is overplaatsing van het kleinseminarie gewenst, aldus de bisschop. Het is jammer dat de motieven die deze verplaatsingsbeslissing onderbouwen in zo'n algemene termen zijn verrat.

Maar voorlopig gaat het leven verder in het tweede trimester van het schooljaar richting het Paas-rapport. Vijf gym gaat een achternamiddag op bezoek bij het Filosoficum in Heerlen en zes gym woont op 21 maart in de kathedraal van Roermond de priesterwijding bij. Ik heb in eerste instantie nergens op internet kunnen vinden om hoeveel priesterwijdingen het toen ging. Het is natuurlijk gevoelige informatie, die rechtstreeks het wel en wee van een bisdom duidelijk maakt. Dat zou kunnen, natuurlijk,

maar ik keek op de verkeerde plek. Ik vond bij toeval al bladerende in jaarboek 46 (65/67) op pagina 103 wie in 1966 en 1967 de priesterwijding ontving. In 1966 twaalf jongemannen van wie er tien tot het bisdom Roermond behoorden. In 1967 nog maar acht. De kronikeur maakt duidelijk dat het bezoeken van filosofen en het bijwonen van priesterwijdingen een vorm van beroepenvoorlichting voor middelbare scholieren is. Onbekend is wie de meeste leraren zo gek kreeg om een foto van henzelf als baby of als klein kind ter beschikking te stellen voor een soort raadwedstrijd. Hilariteit alom en het mooiste was dat veel leerlingen ook de kinderfoto aan de juiste leraar koppelden. Een april-dag wordt ook een bron van hilariteit: een kip op de slaapzaal; om drie uur 's nachts luidt de opstaan-bel. Het beeld van de Rolducien in het groot carré wordt van top tot teen in closetpapier gewikkeld... Maar de Goede Week in de aanloop naar Pasen wordt gevuld met indrukwekkende liturgische plechtigheden en op Goede Vrijdag begint de Paasvakantie.

Het derde trimester van 1966, mijn laatste als eindexamenleerling van Rolduc op een forse medicatie van antidepressiva schildert kronikeur Leo Wijnen als een van de mooiste periodes, terwijl Rolduc als middelbare school, als kleinseminarie op weg is naar het absolute einde in onderwijsland. Terugkomend van de paasvakantie ziet iedereen dat alle bomen op en rond Rolduc helemaal in het blad staan. Het jongensleven verspreidt zich in de

bosgordel langs de vijver. Jongens vissen met werphengels, lopen rond met transistorradios, toen bekend als draagbare radios, “een wolk van twijfelachtige muziek om hen heen”. Er wordt getuinierd, op eenden en zwanen op de vijvers gelet. Velen fietsen naar Kerkrade om te winkelen, frites te eten of huiswaarts te gaan.

Verenigingen gaan op stap naar Duitsland, de Eifel of de Belgische Ardennen. Vooral op zondagochtenden wordt er vaak verlof gegeven voor uitstapjes. En er wordt vaker verlof gegeven om een weekend thuis door te brengen feesten, verjaardagen, kermis. Er volgt nu een opsomming van de voornaamste gebeurtenissen in de laatste drie maanden van het schooljaar.

De Harmonie van Rolduc is een van de verenigingen die weinig last heeft van het gestaag dalend aantal leerlingen. Dirigent E. Gerards is ijverig en vindingrijk en slaat geen gelegenheid over om met zijn goed klinkend gezelschap zich te laten horen: hij doet mee aan het bondsconcours van de Federatieve Bond van Muziekgezelschappen. In Kerkrade op Hemelvaart. Hij tekent voor het flatsjconcert, wanneer iedereen zijn eindpuntenlijst krijgt. Er komt die avond ook een echte Zuidlimburgse cramignon of reidans. De harmonie laat zich ook horen in de pauze van filosofentoneel, als enkele priesterjubilea gevierd worden. De eindexamens gaan goed: een gezakte alpha. Dat was niet ik, hoewel ik tot mijn

nek in de medicijnen op snikhete dagen op het voorplein in het voormalige filosofen casino zit te zweten als een otter.

Het voetbaltoernooi tussen de vier bisschoppelijke colleges (Rolduc, Weert, Roermond en Sittard), middelbare scholen eertijds gericht op het bieden van goed RK onderwijs met de hoop jongens te vinden voor de priesteropleiding van het bisdom in de tijd dat een specifiek kleinseminarie nog ontbrak (vòòr 1943) is dood, schrijft Leo Wijnen simpel in zijn overzicht. De voetbalcollegiale noemt Wijnen het meest felbevochten sportfeest van elk jaar, terwijl het toernooi als intercollegiale bekend stond. Het wordt met weinig animo, dwz gejuich langs de lijnen op Rolduc uitgespeeld en de laatste wedstrijd wordt gestaakt in een enorme hoosbui: don't cry for me Argentina!! Roermond wordt tot winnaar uitgeroepen en Rolduc eindigt als laatste van de laatste intercollegiale. Persoonlijk had ik als leerling de pest aan dat opgefokte voetbal gedoe. In de kerstvakantie van het volgend schooljaar (1966/1967), waarvan ik de kroniek niet meer bespreek, wordt eindelijk duidelijk waar het heen moet met Rolduc volgens bisschop Moors. Als slot van mijn geschiedschrijving aan de hand van bijna 70 jaar aan kronieken ga ik hier letterlijk weergeven het citaat over hoe het verder moet met Rolduc, gezien in 1966.

“Kerstvakantie. Onder deze vakantie valt een gebeurtenis welke allen die zich met Rolduc verbonden voelen met vreugde begroeten. Op 6 januari publiceert mgr. Beel in een persconferentie het besluit van de bisschop inzake De Vooropleiding tot de Hogere Priesterstudie voor het bisdom Roermond. Daarin wordt de oprichting bekend gemaakt van de Commissie Priesteropleiding van het Bisdom Roermond, samengesteld uit priester- en lekenleraren van de diverse scholen voor VHMO in Limburg. Tegelijk wordt meegedeeld – wat antedatum reeds bij geruchte door de Limburgse kranten waarde – dat Rolduc weer een open internaat zal worden met ingang van het nieuwe schooljaar. Verscheidene oud-studenten - niet uit de laatste twintig jaar – geven van hun instemming blijk. Wij willen er slechts twee vermelden. Premier Cals schijnt aan de Nieuwe Limburger telefonisch o.a. het volgende commentaar gegeven te hebben: “Ik ben uiteraard zeer enthousiast, ik heb het altijd al bijzonder betreurd dat de traditie toentertijd werd verbroken. En het blad voegt erbij: Het is te verwachten dat deze jongste plannen (het was op 4 november 1966) een algemene instemming in Nederland zullen oogsten, temeer daar tal van prominente figuren uit de politieke en wetenschappelijke wereld nog steeds met dankbaarheid terugdenken aan hun opleiding te Rolduc.”

Prof. dr. F. Sassen, wel een kenner bij uitstek van Rolduc, wijdde een waardig artikel aan wat hij noemde ‘Rolducs Vijfde Kleine Republiek’, waaruit wij het volgende

aanhalen: “Het woord is thans aan de oud-Rolduciens van vóór 1946, van wie er meer dan tweehonderd bij de laatste reünie in 1965 met zoveel enthousiasme het ‘opengooien’ van Rolduc bij de bisschop van Roermond hebben bepleit. Velen van hen waren reeds door hun vaders en grootvaders op Rolduc voorafgegaan. Van hen mag het eerst worden verwacht dat zij door hun kinderen en kleinkinderen aan Rolduc toe te vertrouwen, ertoe zullen bijdragen, dat daar een nieuwe traditie wordt gevestigd, die de oude waardig is, en dat aan de samenleving in het opleidingsinstituut voor geheel Nederland vorm en gestalte naar de eisen van de tijd worden gegeven.” “En de reacties te Rolduc?”, zo gaat de kroniekschrijver verder, “De verbondenheid met het Rolduc van voorheen, de trots op zijn historie en zijn gebouwen, zij leven ook onder ons. Temidden van de moeilijkheden der laatste jaren, temidden van de snelle wisseling der ideeën zijn wij wat aarzelend geworden; en meer dan wie ook zijn wij ervan overtuigd dat het Rolduc van de toekomst op alle gebieden anders is en moet worden dan het derde, waarover oud-leerlingen zo gaarne spreken. Maar van harte sluiten wij ons aan bij de wens die prof. Sassen ons al eerste toeriep: in nomine Dei feliciter.” Deze oude kreet in het Latijn is het motto van de Universiteit van Nijmegen en betekent, vrij vertaald: Het gaat je goed in Gods naam!

Laur Crouzen

